

Співвідношення обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та спеціального досудового розслідування

Олексій Валерійович Калінніков

Київський університет інтелектуальної власності і права Національного університету

«Одеська юридична академія», м. Київ, Україна

ORCID: 0000-0003-4337-833X

Для цитування цієї статті:

Калінніков Олексій Валерійович. Співвідношення обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та спеціального досудового розслідування. *International Science Journal of Jurisprudence & Philosophy*. Vol. 3, No. 6, 2024, pp.17-25.

doi: 10.46299/j.isjpp.20240306.02.

Надійшла до редакції: 24 жовтня 2024 р.; **Схвалено:** 27 листопада 2024 р.;

Опубліковано: 01 грудня 2024 р.

Анотація: В даній статті проаналізовано нормативне регулювання, наукові напрацювання та основні аспекти правозастосування інститутів обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою (обрання запобіжного заходу), в порядку ч. 6 ст. 193 КПК України, та спеціального досудового розслідування (СДР), згідно з главою 24¹ «Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень» КПК України. Встановлено, що у КПК України одночасно використовується дві правові категорії «обрання» та застосування» запобіжного заходу, які не синонімічними за назвою. Законодавцем для позначення процедури запобіжного заходу, яка відбувається в присутності підозрюваного використовуються поняття «застосування запобіжного заходу», а при відсутності – «обрання запобіжного заходу». При цьому, в правовому регулюванні зазначені правові категорії є тотожними. Досліджено окремі аспекти обрання запобіжного заходу та порядку СДР (in absentia). Розкрито функціональне призначення обрання запобіжного заходу та надання слідчим суддею дозволу на здійснення СДР. На прикладі практики слідчих суддів проаналізовано застосування та відмежування порядку обрання запобіжного заходу та здійснення СДР зважаючи на їх мету та призначення. Так, метою запобіжних заходів є забезпечення належної процесуальної поведінки підозрюваного, його явка на виклик до сторони обвинувачення та унеможливлення ухилення від кримінальної відповідальності. Натомість метою СДР є надання слідчим суддею дозволу слідчому та прокурору провести і завершити досудове розслідування за відсутності підозрюваного. З урахування аналізу норм КПК України, наукових праць та правозастосування слідчих суддів доведено, що обрання підозрюваному запобіжного заходу та дозвіл слідчого судді на здійснення СДР мають різне функціональне призначення та відрізняються метою здійснення кожного з процесуальних дій, а тому не можуть один одного підміняти або замінити.

Ключові слова: спеціальне досудове розслідування, обрання запобіжного заходу, in absentia, міжнародний розшук, невідворотність покарання.

1. Вступ

Кожний процесуальний механізм у кримінальному провадженні повинен використовуватися з огляду на його функціональне призначення, без необґрунтованої та

безпідставною заміни одного на інший. Лише в такому випадку буде забезпечено суворе дотримання вимог КПК України, а також досягнуто справедливості та законності всієї процедури притягнення винної особи до кримінальної відповідальності.

Це особливо актуально при здійсненні кримінального провадження за відсутності підозрюваного *in absentia*. На практиці виникають непоодинокі випадки безпідставної заміни механізму обрання запобіжного заходу, в порядку ч. 6 ст. 193 КПК України на СДР, згідно з главою 24¹ КПК України, та навпаки, а також непорозуміння черговості вказаних процесуальних дій.

2. Об'єкт і предмет дослідження

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у зв'язку з обранням запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та здійснення спеціального досудового розслідування (*in absentia*) (далі - СДР).

Предметом дослідження є співвідношення обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою за відсутності підозрюваного та спеціального досудового розслідування.

3. Мета та задачі дослідження

Використовуючи різні способи тлумачення правового регулювання, наукові напрацювання та практику правозастосування дослідити співвідношення обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та спеціального досудового розслідування (*in absentia*) шляхом розкриття їх мети та функціонального призначення та особливостей їх застосування, в тому силі черговості та послідовності.

4. Аналіз літератури

Науковим осмисленням кримінального провадження за відсутності підозрюваного (*in absentia*) займалися такі дослідники: О. В. Баулін, О. І. Верещак, В. І. Галаган, І. В. Гловюк, О. М. Дроздов, Т. Г. Ільєва, І.З. Калька, Р. Л. Кислюк, В. М. Кіяниця, М. П. Климчук, О. В. Кубарева, Д. В. Коперсак, С. І. Кравченко, О. П. Кучинська, О. В. Лазукова, М. І. Луцюк, М. В. Мазур, О. В. Мазур, О. В. Маленко, В. Т. Маляренко, В. І. Маринів, О. О. Нагорнюк-Данилюк, О. І. Назарук, М. Я. Никоненко, І. В. Обороньова, Є. М. Пеліхос, Д. П. Письменний, В. О. Попелюшко, В. В. Рец, В. В. Рожнова, Д. О. Савицький, О. Ю Татаров, А. С. Трекке, Л. Д. Удалова, Ж. В. Удовенко, Т. Г. Фоміна, Н. П. Черняк, І. В. Черниченко, С.С. Чернявський, С. Л. Шаренко, Д. М. Шишман, О. Г. Шило, Д. О. Шумейко, О. Г. Яновська та інші.

Різні аспекти інституту запобіжних заходів, в тому числі, стосовно обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, досліджували: С.Є. Абламський, А.Л. Даль, О.В. Капліна, М.І. Карпенко, В. В. Михайленко, В.Т. Нор, В.В. Рожнова, М.В. Самойлов, В.М. Тертишник, О.І. Тищенко, Л.Д. Удалова, Т.Г. Фоміна, В.І. Фаринник, О.Ю. Хабло, О.Г. Шило, М.І. Шевчук, О. Г. Шило, М.Є. Шумило, Г.В. Юркова та інші науковці.

Враховуючи неодноразову зміну правового регулювання досліджуваних процесуальних інститутів та зважаючи на наявність різних підходів до їх практичного правозастосування, важливими є їх подальші наукові дослідження.

5. Методи досліджень

Методи обрано зважаючи на поставлену мету, задачі, специфіку авторського дослідження. Використано методи спостереження, порівняння, абстрагування, аналізу, синтезу тощо.

6. Результати досліджень

Одним з основних постулатів кримінального права є принцип невідворотності кримінальної відповідальності.

Змістовна характеристика принципу невідворотності кримінальної відповідальності полягає у тому, що особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, підлягає обов'язковому своєчасному покаранню у встановленому порядку [1, с. 24].

Кириченко О.В. та Ліщенко О.О. зазначають, що суть принципу невідворотності кримінальної відповідальності полягає у тому, що особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, підлягає покаранню, якщо відсутні законні підстави звільнення її від кримінальної відповідальності чи покарання [2, с. 46].

Недотримання цього принципу відбувається в разі якщо держава не має процесуальних механізмів притягнути винну особу до відповідальності, в разі якщо така особа свідомо протиправно цьому протидіє.

В той же час, відповідно до приписів ст. 62 Конституції України особа може бути притягнута до кримінальної відповідальності за вчинене правопорушення лише за умови доведення її вини в законному порядку [3].

Дана норма Основного Закону України кореспондується з приписами ст. 6 Європейської конвенції з прав людини, яка передбачає право на справедливий судовий розгляд та встановлює, що процес встановлення вини особи повинен відбуватися виключно в законному порядку [4].

Слушним є зауваження Європейського суду з прав людини, що вказана конвенційна норма не може тлумачитися таким чином, що вона гарантує право особи не бути притягнутою до кримінальної відповідальності («Міжнародний банк з питань комерції та розвитку та інші проти Болгарії», § 129) [5].

Відтак, з метою дотримання зазначеного фундаментального принципу та конвенційного права на справедливий суд важливим є своєчасне притягнення до кримінальної відповідальності особи, в тому числі, тієї, яка переходить від правоохоронних органів, з суворим дотриманням вимог, визначених національним законодавством та загальновизнаних міжнародних стандартів.

Згідно з ст. 2 КПК України процедура кримінального провадження в Україні визначається КПК України, який є складовою частиною кримінального процесуального законодавства України [6].

При цьому, порядок СДР врегульовано, зокрема, ст. 297¹ КПК України, згідно її змісту СДР здійснюється на підставі дозволу слідчого судді у формі ухвали, за результатами розгляду відповідного клопотання сторони обвинувачення. Підставами СДР є факт переховування підозрюваного від на тимчасово окупованій території України, на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності, а також оголошення міжнародного розшуку підозрюваного [6].

В КПК України одночасно використовуються дві правові категорії «обрання» та застосування» запобіжного заходу, які не синонімічними за назвою і це є певним свідомим кроком законодавця.

Системний аналіз КПК України, зокрема, всіх частин ст. 193 КПК України свідчить, що законодавцем для позначення процедури запобіжного заходу, яка відбувається в присутності підозрюваного використовуються поняття «застосування», а при відсутності – «обрання». Водночас в правовому регулюванні зазначені правові категорії є тотожними, це підтверджується правовими висновками Верховного Суду у призмі дослідження питання оскарження ухвали щодо обрання запобіжного заходу.

Питання обрання запобіжного заходу врегульовано, зокрема, ч.6 ст. 193 КПК України.

Згідно з вказаного нормативного припису обрання запобіжного заходу здійснюється слідчим суддею за відсутності підозрюваного лише в разі доведення прокурором наявності відповідних правових підстав та при додатковому доведенні фактів перебування підозрюваного тимчасово окупованій території України, держави-агресора, а також оголошення міжнародного розшуку підозрюваного [6].

Аналіз двох досліджуваних процесуальних механізмів надає можливість дійти формального висновку, що оголошення підозрюваного у міжнародний розшук є підставою як для обрання запобіжного заходу, так і для надання слідчим суддею дозволу на спеціальне досудове розслідування.

Наведене є спільною ознакою цих двох процесуальних інститутів, однак наявність цієї спільної ознаки не може свідчити про їх функціональну синонімічність.

Подальше дослідження на предмет співвідношення необхідно здійснити певне їх тлумачення.

На переконання Верховного Суду під час правозастосування норм КПК України необхідно в обов'язковому порядку здійснювати їх тлумачення, при цьому способи тлумачення не можна використовувати відокремлено один від іншого, а тому необхідно їх використовувати лише комплексно, без превалювання одного способу над іншими.

Так, Судді Великої Палати Верховного Суду наголосили на тому, що в разі якщо при тлумаченні правових норм буде надаватися перевага лише буквальному трактуванню без одночасного їх цільового тлумачення, це призведе до неможливості встановити їх дійсний зміст і мету. Наслідком не використання інших способів тлумачення законодавчих норм, зокрема, функціонального, системного, порівняльного, може стати превалювання форми над суттю (постанова від 11.12.2019 по справі № 536/2475/14-к) [7].

Відтак, зважаючи на обов'язковість висновків Верховного Суду в силу положень ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», положення статей 193 та 297¹ КПК України слід системно тлумачити у сукупності з положеннями інших норм КПК України, з урахуванням мети здійснення таких процесуальних дій та їх функціонального призначення.

Для визначення дійсної мети процесуальних дій необхідно проаналізувати задум законодавця під час запровадження відповідної правової норми стосовно порядку кримінального провадження за відсутності підозрюваної особи внаслідок її свідомого ухилення, яка була відсутня з моменту здобуття незалежності України до 2014 року.

Дана прогалина законодавства мала суттєве значення та потребувала негайного усунення, тим паче даний інститут ефективно використовується в європейських країнах і дістав позитивної оцінки ЄСПЛ.

В правовому полі в Україні було дві спроби врегулювати це проблемне питання, перша спроба не могла вважатися вдалою, оскільки норми були чинними всього декілька днів і були скасовані. Незважаючи на це, дане започаткування стало позитивним кроком реформування КПК України, наслідок якого було чітке розуміння важливості і необхідності цієї дії на шляху приведення законодавства до європейських стандартів.

Другою спробою було прийняття законопроекту №4448а від 08.08.2014, яким було запроваджено кримінальне провадження *in absentia*, яке з відповідними змінами є чинним й на теперішній час.

З пояснювальної записки до вказаного проект законодавчого акту вбачається, що це було здійснено для приведення українського законодавства до міжнародних стандартів та подолання законодавчої прогалини з метою досягнення легітимної мети - підвищення ефективності розслідування при свідомому переховуванні підозрюваного за межами країни [8].

Аналіз мети законодавця свідчить про те, що запровадження СДР було спрямовано на дотримання балансу державних і публічних інтересів та подолання випадків недотримання принципу невідворотності покарання і порушення прав потерпілого і держави в кримінальних провадженнях, в яких підозрюваний умисно свідомо переховується за кордоном. А тому

фактично СДР виступає певною правомірною державною реакцією на таку протиправну поведінку підозрюваного.

Чинний КПК України не містить визначення поняття СДР, а тому воно напрацьовано вітчизняними дослідниками на підставі його наукового осмислення.

В той же час для з'ясування мети не менш важливим є наукові напрацювання вчених щодо концепції процесуального інституту СДР, які є досить різноманітними та здебільшого характеризуються відсутністю єдності в підході до розуміння цієї правової категорії.

Вапнярчук В.В. визначає СДР як екстраординарний порядок досудового розслідування, який здійснюється щодо підозрюваних у вчиненні злочинів, визначених у КПК за наявності відповідних передумов, з метою забезпечення проведення ефективного досудового розслідування й невідворотності покарання таких осіб [9, с. 517].

Водночас, В.Г. Дрозд досліджуючи інститут СДР дійшов висновку про те, що його запровадження зумовлено необхідністю притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які ухиляються від прибуття до органів досудового розслідування, та спрямовано на досягнення принципу невідворотності кримінального покарання [10, с. 336].

Відтак, метою СДР, як особливого порядку досудового розслідування, є отримання стороною обвинувачення можливості провести і завершити досудового розслідування без безпосередньої участі підозрюваного, за для притягнення його до кримінальної відповідальності, в разі свідомого ухилення від правоохоронців.

Для визначення мети та змісту процедури обрання запобіжного заходу необхідно дослідити як правове регулювання інституту запобіжних заходів, так і наукові напрацювання вітчизняних дослідників з цього питання.

Положення ч. 1 ст. 177 КПК України визначають, що запобіжні заходи, в тому числі, обрання запобіжного заходу, використовуються для забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього процесуальних обов'язків, а також запобігання спробам, зокрема, переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду [6].

В. М. Тертишник під запобіжними заходами розуміє заходи процесуального примусу, які законному порядку обмежують особисту свободу підозрюваного (обвинуваченого) з метою запобігання випадків перешкоджання ними встановленню об'єктивної істини та здійсненню правосуддя, а також продовженню злочинної діяльності [11, с. 408].

При цьому, М. Гузела досліджуючи запобіжні заходи, як самостійний різновид заходів забезпечення кримінального провадження, у призмі підстав та мети їх застосування зазначає, що запобіжний захід має обиратися винятково з метою забезпечення належної процесуальної поведінки підозрюваного, обвинуваченого, зокрема, для забезпечення виконання ними певних обов'язків, які визначені, в тому числі, ч. 7 ст. 42 КПК України [14, с. 196, 197].

Лобойко Л. М. наводячи певні практичні приклади зазначає, що застосування запобіжного заходу з будь-якою метою, що не відповідає КПК України неприпустиме [15, с. 328].

З вказаною позицією науковців слід погодитися, оскільки вона в повній мірі ґрунтується на нормах КПК України, судовій практиці та відповідає завданням кримінального провадження.

В той же час для всебічного з'ясування мети та функціонального призначення запобіжного заходу за відсутності підозрюваного необхідно також проаналізувати практику слідчих судів, які здійснюючи судовий контроль на стадії досудового розслідування в практичній площині застосовують відповідні положення КПК України.

Слідчі судді та судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду з моменту свого заснування до теперішнього часу напрацьовали певну ґрунтовну практику правозастосування процесуальних норм, що визначають порядок застосування (обрання) запобіжних заходів. Така практика надає можливість сформулювати відповідні стандарти правозастосування зазначених процесуальних дій.

На переконання суддів Вищого антикорупційного суду метою обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою за відсутності підозрюваного є розшук підозрюваного, який знаходиться за кордоном для свідомого ухилення від кримінальної відповідальності, і

примусове залучення його до кримінального провадження для подальшого застосування запобіжного заходу і нівелювання ризиків [12]. Належна процесуальна поведінка підозрюваного та унеможливлення ухилення від кримінальної відповідальності забезпечується у кримінальному провадженні тільки запобіжними заходами, які для цього призначені [13].

Одним з основних проблемних питань правозастосування як СДР, так і обрання запобіжного заходу за відсутності підозрюваного, є доведення факту оголошення підозрюваного в міжнародний розшук та відмежування мети застосування кожного з вказаних процесуальних механізмів.

Положення КПК України, зокрема, ст. 281 КПК України встановлюючи підстави оголошення підозрюваного в розшук не визначають поняття міжнародного розшуку, моменту оголошення підозрюваного у міжнародний розшук та документи, які повинні підтверджувати цей факт, що свідчить про недотримання принципу правової (юридичної) визначеності, що є складовою частиною такої загальної засади кримінального провадження, як верховенство права.

На теперішній час практика слідчих суддів здебільшого виходить з того, що моментом оголошення міжнародного розшуку є момент прийняття слідчим, прокурором процесуального рішення про оголошення підозрюваного в міжнародний розшук шляхом винесення відповідної постанови, а тому підтвердженням оголошення підозрюваного в міжнародний розшук є безпосередньо постановою про оголошення підозрюваного в міжнародний розшук.

Стосовно відмежування мети спеціального досудового розслідування та обрання запобіжного заходу прикметною є позиція суддів Вищого антикорупційного суду.

Метою розшуку підозрюваного є забезпечення його явки до слідчого, прокурора. КПК України встановлює, що стосовно підозрюваного, який оголошений в міжнародний розшук може бути обраний запобіжний захід у вигляді тримання під вартою.

При цьому, СДР за своєю правовою природою, на відміну від механізму обрання запобіжного заходу, в жодному разі не призначений досягнути мети запобіжних заходів, оскільки він спрямований лише на забезпечення можливості продовження здійснення досудового розслідування та його завершення за фактичної відсутності підозрюваного.

В той же час необґрунтоване застосування СДР замість обрання запобіжного заходу та недотримання черговості застосовування вказаних процесуальних засобів може призвести не лише до недотримання завдань кримінального провадження, а навіть захопити подальше переховування підозрюваного.

На переконання Апеляційної Палати Вищого антикорупційного суду необґрунтоване застосування спеціального досудового розслідування дозволяє підозрюваному, який знаходиться за межами України, продовжувати ухилятися від кримінальної відповідальності, оскільки без застосування до нього запобіжного заходу, особа може вільно пересуватися по світу, постійно змінюючи місце свого проживання [13].

Для визначення черговості використання спеціального досудового розслідування та обрання запобіжного заходу за відсутності підозрюваного слід виходити з правового регулювання як на національному рівні, так і міжнародному.

Положення ст. 575 КПК України встановлюють певні вимоги до клопотання про екстрадицію особи в Україну, яке повинно відповідати вимогам КПК України та міжнародних договорів України. До клопотання в обов'язковому порядку повинні долучатися певні документи, серед яких, засвідчена копія ухвали слідчого судді або суду про тримання особи під вартою [6].

Відтак, в разі якщо особа знаходиться за межами України до ініціювання питання отримання дозволу на здійснення СДР повинно бути направлено клопотання про екстрадицію, до якого в обов'язковому порядку додається засвідчена копія ухвали про застосування (обрання) запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. А тому, зважаючи цей

нормативний припис обрання підозрюваному запобіжного заходу повинно передувати ініціюванню питання СДР.

Даний висновок відповідає міжнародним стандартам, серед яких, можна відокремити резолюцію Комітету Міністрів Ради Європи.

Згідно з положеннями Резолюції 75 (11) «Про критерії регламентації розгляду, який проводиться за відсутності обвинуваченого», прийнятій 19.01.1973, справа не розглядається за відсутності обвинуваченої особи, якщо є можливість перенести розгляд на територію іншої держави або звернутися із запитом про видачу такої особи [16].

Отже, для встановлення місцезнаходження підозрюваного з метою подальшого його затримання та ініціювання питання екстрадиції повинен здійснюватися розшук підозрюваного, в тому числі, міжнародний. В разі якщо міжнародний розшук підозрюваного з метою подальшої екстрадиції, виявився безрезультатним, при неможливості здійснення розслідування за загальними правилами може бути ініційовано питання СДР. Фактично отриманню СДР повинно передувати обрання підозрюваному запобіжного заходу, інакше це може заохочувати подальше переховування підозрюваного.

Даний висновок в повній мірі узгоджується з позицією суддів Вищого антикорупційного суду щодо правозастосування відповідних положень КПК України. Згідно якої, процедура СДР здійснюється за умови неможливості здійснення розслідування в загальному порядку. Слідчий та прокурор зобов'язані довести, що міжнародний розшук не досягнув своєї мети з незалежних від їх волі причин. Правові підстави здійснення розслідування відносно підозрюваного у спеціальному порядку відсутні, якщо особа, яка знаходиться за кордоном фактично не розшукувалася, і стосовно неї не обирався запобіжний захід [13].

7. Перспективи подальшого розвитку досліджень

Зважаючи на результати даного дослідження важливим є подальше поглиблене вивчення співвідношення інститутів запобіжного заходу та СДР з метою їх використання у кримінальному провадженні за функціональним призначенням з метою дотримання належної правової процедури, а також напрацювання концепцій приведення теперішнього нормативного регулювання наведених інститутів та їх правозастосування до стандартів міжнародних договорів.

8. Висновки

Обрання підозрюваному запобіжного заходу, в порядку ч.6 ст. 193 КПК України та надання дозволу на здійснення спеціального досудового розслідування мають різне функціональне призначення та відрізняються метою здійснення кожного з процесуальних дій, а тому не можуть один одного підміняти чи замінити.

Метою запобіжних заходів, як заходів забезпечення кримінального провадження, є забезпечення належної процесуальної поведінки підозрюваного та унеможливлення ухилення його від кримінальної відповідальності.

Натомість, метою СДР, як особливого порядку досудового розслідування, є отримання стороною обвинувачення можливості провести і завершити досудове розслідування без безпосередньої участі підозрюваного.

Необгрунтоване застосування режиму СДР замість обрання запобіжного заходу та недотримання черговості застосовування вказаних процесуальних засобів може призвести не лише до недотримання завдань кримінального провадження, а й до фактичного заохочування подальшого переховування підозрюваного.

Режим СДР здійснюється за відповідних підстав та за передумови неможливості здійснення розслідування за загальними положеннями, а тому при без результативності міжнародного розшуку підозрюваного для подальшої видачі особи в Україну (екстрадицію),

може бути ініційовано питання застосування СДР. А тому отриманню дозволу слідчого судді на СДР повинно передувати обрання підозрюваному запобіжного заходу.

Список літератури:

- 1) Савченко, А. В., Кузнєцов, В. В., Штанько, О. Ф. (2005). Сучасне кримінальне право України : курс лекцій. Київ : вид. Паливода А.В. 640 с.
- 2) Кириченко, О.В., Ліщенко О.О. (2020). Поняття принципу невідворотності кримінальної відповідальності. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (ВНПЗ ДГУ).
- 3) Конституція України : прийнята 28 черв. 1996 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
- 4) Європейська конвенція з прав людини: підписана в Римі 4 листоп. 1950 р. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
- 5) Справа «International Bank for Commerce and Development AD and Others v. Bulgaria» : рішення Європейського суду з прав людини від 17 жовт. 2016 р. *European Court of Human Rights* : [сайт]. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-163353%22%5D%7D>
- 6) Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
- 7) Постанова Великої Палати Верховного Суду від 11 груд. 2019 р. у справі №536/2475/14-к, провадження № 13-34к19. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86365236>.
- 8) Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» №4448а від 08.08.2014. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL:http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4448%D0%B0&skl=8.
- 9) Вапнярчук, В.В. (2024) Спеціальне досудове розслідування (in absentia): аналіз окремих питань щодо прийняття рішення про його здійснення. Аналітично-порівняльне правознавство Електронне наукове видання № 03, 2024. С. 516-524. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.03.90>.
- 10) Дрозд, В.Г. (2020) Спеціальне досудове розслідування (in absentia) як диференційована форма кримінального провадження. Підприємництво, господарство і право. – 2020. – № 7. – С. 333-337. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.7.57>.
- 11) Тертишник, В. М. (2020) Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник. 8-ме вид., доповн. і переробл. К.: Алерта, 2020. 452 с.
- 12) Ухвала Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 26.10.2023 по справі № 991/6415/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114690319>.
- 13) Постанова Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 08.09.2022 по справі № 991/2957/22. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106217488>.
- 14) Гузела, М. (2020). Запобіжні заходи як самостійний різновид заходів забезпечення кримінального провадження: підстави та мета застосування. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: “Юридичні науки” № 3 (27), 2020. С. 194-198. <http://doi.org/10.23939/law2020.27.194>.
- 15) Лобойко, Л. М. (2007). Кримінально -процесуальне право : навч . посіб . К . : Істина, 2007. С . 328.
- 16) Про критерії, які регламентують розгляд, що здійснюється за відсутності обвинуваченого : резолюція 75 (11) Комітету міністрів Ради Європи від 19 січ. 1973 р. *Інформаційна система з документів з прав людини*: [сайт]. URL: http://echr-base.ru/res75_11.jsp.

Correlation of choosing a preventive measure in the form of detention and special pre-trial investigation

Oleksii Kalinnikov

Kyiv University of Intellectual Property and Law of the National University 'Odesa Law Academy', Kyiv, Ukraine

ORCID: 0000-0003-4337-833X

Abstract: This article analyzes the regulatory framework, scientific developments and main aspects of law enforcement of the institutes of choosing a preventive measure in the form of detention (choosing a preventive measure), in accordance with Part 6 of Article 193 of the CPC of Ukraine, and special pre-trial investigation (SPI), in accordance with Chapter 24¹ "Peculiarities of Special Pre-trial Investigation of Criminal Offenses" of the CPC of Ukraine. The author establishes that the CPC of Ukraine simultaneously uses two legal categories of "election" and "application" of a preventive measure which are not synonymous by name. The legislator uses the term "application of a preventive measure" to refer to the preventive measure procedure which takes place in the presence of a suspect, and in the absence of such a suspect - "election of a preventive measure". At the same time, these legal categories are identical in legal regulation. The author examines certain aspects of choosing a preventive measure and the procedure of the in absentia pre-trial detention. The author reveals the functional purpose of choosing a preventive measure and granting permission for the implementation of the SRR by an investigating judge. Using the example of the practice of investigating judges, the author analyzes the application and distinction between the procedure for imposing a preventive measure and conducting a pre-trial investigation with regard to their purpose and purpose. Thus, the purpose of preventive measures is to ensure proper procedural behavior of the suspect, his or her appearance before the prosecution and to prevent evasion of criminal liability. Instead, the purpose of the pre-trial investigation is to allow the investigating judge to authorize the investigator and prosecutor to conduct and complete the pre-trial investigation in the absence of the suspect. Given the analysis of the provisions of the CPC of Ukraine, scientific works and law enforcement by investigating judges, it is proved that the imposition of a preventive measure on a suspect and the investigating judge's permission to conduct a pre-trial investigation have different functional purposes and differ in the purpose of each of the procedural actions, and therefore cannot replace or substitute each other.

Keywords: special pre-trial investigation, choosing a preventive measure, in absentia, international wanted list, inevitability of punishment.
